

Posudek školitele

Disertační práce Ing. Mgr. Mário Augusto Caetano João

Politika a společnost v Angole v 70 letech 20 století: MPLA v boji o konsolidaci moci.

Přeložená disertační práce podává podrobný a rozsáhlý výklad politické historie angolského státu od před-koloniálního období do roku 2008.

Jádrem bádání této práce je pečlivě zpracovaný rozbor takzvaného vnitřního stranického pokusu o státní převrat vládoucí strany MPLA (*Movimento Popular para a Libertacao de Angola*) 27. května 1977. Kvůli této události nechalo vedení MPLA zavraždit bezmála 78 tisíc členů strany (tj. okolo 65%), kteří bojovali v první frontě proti koloniální nadvládě portugalského kolonialismu. Během následujících dvou let bylo při stranických čistkách nemilosrdně zlikvidováno mnoho kvalitních synů a dcer Angoly. Z původních 110 tisíc členů MPLA zůstalo pouhých 32 tisíc.

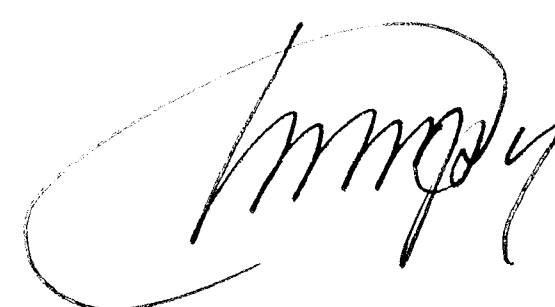
Tato práce je pokračováním autorovy výzkumné práce v oblasti politické historie Angoly. Jako magisterský student afrikanistiky FF UK napsal postupovou práci na téma: „Osvobozenecký boj v Angole“ a při bádání o politickém vývoji v současné Angole pokračoval v diplomové práci na téma: „Angola od osvobozenecckých bojů do současnosti“.

Doktorand pro svou disertační práci shromáždil rozsáhlé materiály z mnoha různých archivů. Jeden školní rok pracoval na stáži v Lisabonu v Portugalsku, kde v Národním Archivu Da Torre Do Tombo získal mnoho zajímavých materiálů, kterými významně obohatil svoji práci. V České republice zkoumal dokumenty Státního archivu a Archivu MZV ČR v Praze a i zde našel mnohé významné a inspirující informace, protože socialistické Československo podporovalo socialistický vývoj v Angole, a archivy České republiky uchovávají také mimo jiné poznatky mnoha českých odborníků, kteří v Angole pracovali.

Jako stěžejní část výzkumu oceňuji především složitou práci doktoranda při dvouletém výzkumu přímo v Angole. Zde nastudoval archivní materiály především z událostí roku 1977, např. v Archivu Journal de Angola v Luandě a zpracoval informace, které získal při neformálních rozhovorech s přímými účastníky sledovaných politických událostí. K formálním rozhovorům nedošlo z toho důvodu, že MPLA je dodnes u moci, a stále není schopná veřejně uznat hrůzy, kterých se dopustila vůči svým členům s jiným názorem, než mělo úzké vedení strany. Přesto nebo právě proto, jsou získané informace velmi zajímavé.

Chvályhodné je také to, že doktorand nezůstal jenom u zpracování své disertační práce, ale zároveň má na svém kontě i další publikační činnost. Své poznatky uveřejnil v časopisech a kapitolách sborníků a je editorem a spoluautorem sborníku *Lusofonní Afrika 1975- 2005*, vydané Ústavem Mezinárodních vztahů v Praze roku 2006. Na tomto sborníku spolupracoval s naším doktorandem Petrem Jelínkem a magistrem Alešem Knitlem.

Disertační práce je dobře logicky rozdělena do šesti kapitol podle chronologie. V první kapitole přibližuje autor etnografický obraz území současné Angoly, které zahrnuje Khoisan (ne-bantuskou populaci), Vátwa (pre-bantuskou populaci) a osm bantuských národů.

V Angole, podobně jako u ostatních afrických států postižených kolonialismem, bylo území jednoho národa rozděleno na několik koloniálních teritorií. Oblast Bakonga byla rozčleněna na čtyři koloniální území. Tato práce je zaměřena hlavně na historii tří z deseti národů Angoly (Ovimbundu, Mbundu a Bakongo), které tvoří tři čtvrtiny počtu obyvatel tohoto státu, a ze kterých povstala zmiňovaná osvobozenecká hnutí.

V druhé kapitole doktorandské práce je zpracován rozbor politických systémů těchto většinových národů Angoly v před-koloniálním období. Bez znalosti historických souvislostí je velmi těžké porozumět současnému politickému dění, zvláště pak v mnohonárodnostním státě. Proto bylo vhodné zahrnout do této práce také tyto cenné informace o původu království na území dnešní Angoly, o ruinování země a jejích obyvatel během otroctví a o období koloniální nadvlády Portugalska.

Třetí kapitola vysvětluje vznik, vývoj a konflikty mezi třemi osvobozeneckými hnutími, které soutěžily, aby dosáhly monopolní moci ve státě po vzniku nezávislosti. MPLA byla podle oficiálních údajů založena v roce 1956 v Luandě se základní podporou národa Mbundu. Ve stejném roce vzniklo druhé hnutí s názvem UPNA (*União o das Populações de Norte de Angola*) - Svaz národů ze severní Angoly, s cílem znovu vybudovat staré konžské království bakonského národa. Ve vývoji osvobozeneckého hnutí Angoly se třetím hnutím stala UNITA (*União Nacional para a Independência Total de Angola*) - Národní svaz pro úplnou nezávislost Angoly, založená v roce 1966. Po vzniku nezávislosti Angoly, během studené války v Evropě, vstoupil do historie boj těchto tří hnutí mezi sebou, s podporou Západu a Východu. Nakonec se vítězným hnutím stala MPLA a zůstala vládnoucí stranou od vzniku nezávislé Angoly až do současnosti.

Klíčovou částí této práce je čtvrtá kapitola, kterou autor nazval Krize krizí. Uvedl zde údaje, jimiž vyplnil mezeru politické historie Angoly, kterou je 27. květen 1977. V tento černý den, se v nelegálním procesu zasadil úzký kruh vedení MPLA o eliminaci několika tisíc členů svého hnutí.

V páté kapitole jsou vysvětlovány stranické čistky a konsolidace moci vítězné skupiny MPLA. V poslední kapitole je mapován politický vývoj Angoly od roku 1980 do roku 2008.

Během celého vývoje této práce lze spolupráci doktoranda se školitelem hodnotit jako bezproblémovou a tvůrčí. Obsah všech kapitol jsem již předtím, než byly předloženy k závěrečnému hodnocení, několikrát s doktorandem konzultoval a připomínkoval. Všechny mé důležité připomínky byly doktorandem v práci zohledněny.

Doktorand odvedl výbornou práci, která staví na dlouholetém pečlivém osobním bádání jak v terénu tak při zpracování kvalitních tradičních i elektronických zdrojů v portugalštině, francouzštině, angličtině a češtině.

Předložená disertační práce jistě obohatí okruh znalostí o politice Angoly a jako vynikající zdroj nových informací může být velmi přínosná pro studenty afrikanistiky, mezinárodních vztahů, politologie a nevládních organizací.

Plně práci doporučuji k obhajobě.

V Praze 18.3. 2009

PhDr. Alemayehu Kumsa, Ph.D